

יציאות השבת פרק ראשון שבת

ב.

עין משפט נר מצוה

אזרחת בגלל דני שבת כמז
המיי פ"א מל' שבת הלכה
ג ו'ל כל מקום שאמרו
שעשה דבר זה פטור הרי
זה פטור מן הכתוב ומן
הסקילה ומן הקרבן אבל
אסור לעשות אותו דבר
בשבת ואסור מד"ס
א א מיי פ"ב מלכות
שבת הלכה ט ופ"ג טס
הלכה ט סגמ לאון סה
טו"ע פ"ג ט"ו טז:
ב ב מיי פ"ג הל"ה:

תוס' ישנים

(א) מלאכת כבוד בגילוי מ"י
ו"ל וע"ל שמים שמי
הולאות דמיון ופטור שכן
ארבע הכנסות דמיון ופטור
כ"ל ואין נראה
הדברותלמי בעי מה שמי
ט"ו ומקום ב' לחיוב וי'
לפטור ע"ש. (דגור זה ש"ך
לחם) לעיל ד"ה שמים שכן
ארבע אחר פירשי' לפני ואין
נראה ט"ו:

מוקף תוספות

א. דגורין ערב שבת אטו
הוצאת שבת. מוס' הל"ש:
ב. נחום הל"ש אומ'ת:
במה מדליקין ובמה
טומנין (ע"י מהרש"א).
ג. משום דהנהו מלאכות
ידועות לכל. אבל. מוס'
הל"ש. (ע"י מהר"ם).
ד. [אסורה בשבת קודם
ששה לא יצא החייט
במהחו. מוס' הל"ש:
ה. לבעל הבית העומד
בפנים וכן לעני העומד
בחוץ. מוס' שבעות ה. טס
הי"ד. א. מה לי עומד
בפנים ומוציא החפץ
לחוץ ומה לי עומד בחוץ
ומביא החפץ אליו. מוס'
הל"ש. ז. משא"כ בשאר
אבות מלאכות שאינן
לחיות בשריות אלא
איסורן מחמת עצמן,
והואיל וחדושו הוא אין
לך בה אלא חדושה
בלבר, והלכות עקרות הן
ואין למרות זו מוז. כמנ"ך.
[מהר"ם]. ח. דמלאכה
גרועה היא. מוס' הל"ש:
ט. [הי"ב משמע פשוטה
דקרא שאל יצא בשבת עם
כליו ללקוט את המן בדרך
שעושין בחול וכו'. מוס'
עיונות ח: (ע"י מהר"ם).
י. [וכל הדומה לאב הוי
תולדה דיהוי. מוס' הל"ש:
יא. כגון זורק ומשיט
ומעביר והכנסה כלהו.
מוס' הל"ש. יב. [ובין
הדואר במשכן אע"פ דלא
דמא להוציא מחיבי
עלה. מוס' הל"ש ע"ב:
יג. דרמיה מוציא. מוס'
הל"ש. יד. [באכלויה ולא
אכלתו דאית ביה פלוגתא
דרי ישמעאל לא מחיבי
לשעבר. מוס' הל"ש:
טו. וההיא מהנתיקן קיימא
לפרושי מהנתיקן דהבא.
מוס' שבעות ג.

יציאות השבת שהן ארבע. הקשה ריב"א לדיני הולאות
שבת היה לו לטעות גבי אבות מלאכות אחר פרק כלל גדול
לקמן (דף עג). דהתם קמני אבות מלאכות מ' חסר אחת וקמני הולאה
לכסוף והוה ליה להתחיל כסדר דבזרים דמייירי בע"ש מצעוד יוס
כגון לא יאל החייט במחטו סמוך
לחשיכה אין שורין דיו וסמנין ואין לוין
בשר ואח"כ במה מדליקין וכירה וצמה
טומנין שהם דברים הנוהגים עם חשיכה
ואח"כ במה צמה וצמה אשה יולאה
דברים הנוהגים בשבת עצמו ושבת אבות
מלאכות של שבת ודרך המנה לשנות
כסדר זה כמו שאמרו בפסחים דמתחיל
בלי י"ד וקוב צ"ד וקוב צ"ד וקוב צ"ד
פסחים שהוא בין הערבים ואחר כך
שונה מאכילת פסחים שהוא צלילה וכן
ציומא מתחיל צו"י מ"י קוד"ה כ"ו ואח"כ
בעיה"כ ואח"כ ליל י"כ ומיך ההולאה
חביצה ליה לאקדומי משום דממשה
וז שמעינן כמה דברים הולאה והכנסה
דעני ועשיר ודע"ב עקירה והנחה
ושנים שעשאה פטורין ודו של אלס
חשובה לו כד' על ד' ודו של אלס אינה
לא כרה"י ולא כרה"ר ור"ת מפרש
דדבר ההוה רגילי הש"ס לשנות תחילה
וכן במס' צ"ק (דף ג). השור והצור
המצעה וההצער ולא ו נקט כסדר
הפרשה וכן מפרש רב האי גיד' לריכין
להודות צפרק הרואה (ברכות דף טז):
דלא נקט הש"ס כסדר הפסוק ועוד
ידעות

**השבת שתיים שהן ארבע בפנים ושתיים
שהן ארבע בחוץ כיצד העני עומד בחוץ ובעל
הבית בפנים פשט העני את ידו לפנים
ונתן לתוך ידו של בעל הבית או שנמל
מתוכה והוציא העני חייב ובעל הבית
פטור: פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונתן
לתוך ידו של עני או שנמל מתוכה והכניס
בעל הבית חייב והעני פטור: פשט העני
את ידו לפנים ונמל בעל הבית מתוכה או
שנתן לתוכה והוציא שניהם פטורין: פשט
בעל הבית את ידו לחוץ ונמל העני מתוכה
או שנתן לתוכה והכניס שניהם פטורין:
גב' א תגן התם שבעות שתיים שהן ארבע
ידעות**

מפרש ר"ת דפתח ביציאות משום דעני למימר לא יאל החייט במחטו
אע"ג דלא שנה המלצן משום אין נותנין כלים לכובס ולא המציע
משום צמה טומנין. הולאה הולך לשנות טפ"י משום דמלאכה גרועה
היא כמו שאפרש: **יציאות**. הולאות הוה ליה למתני אלא
נקט יציאות לישנא דקרא אל יאל איש ממקומו (שמות טו) ודרשינן
מינה (עירובין דף פ: א) הולאה אל יאל עם הכלי ללקט המן:
שתיים שהן ארבע בפנים. כן נראה כמו שפרש רש"י כאן
דמכפנים היינו לבע"ב העומד בפנים ובחוץ היינו לעני
העומד בחוץ שמים הולאות והכנסות דחייב שהן ד' הולאות והכנסות
דפטור ובשבעות פ' פרש"י פנים היינו הכנסות פנים שנים דחייב
דעני ודעשיר ושנים דפטור ובחוץ היינו הולאות חוץ א) ואין נראה
ומפירש מיני דעני לחוד ומיני דעשיר לחוד משמע כפי שפירש כאן
ולפי' דהתם לא היה לו לערב הולאות והכנסות יחד ומיהו שמא לפי שהיה
זריק להארץ אל היה צא לפרש הולאות לבד א) [והכנסות לבד] מ"מ אין
הכנסות לאלתר ולא זריק מהדקמני בפנים: **פשיט** **עודה"ב** את דיו ב'ו'.
תימה לר"י אמאי זריק למתני תרמי דעני ודע"ב צ' וכן ברש"י שבעות דמפרש בגמרא (דף טז) שמים דעני ודע"ב
שמים מה לי עני מה לי עשיר ונראה לר"י דאיטריך לאשמעי' משום דהולאה מלאכה גרועה היא דמה לי מוציא מרה"י לרה"ר מה לי מוציא
מרה"י לרה"י ואלו הוה גמרינן הולאה דעני מצעה"ב ולא צעה"ב מעני ומדע"ב מדאיטריך תרי קראי בהולאה דנפקא לן ברש"י הורק
(לקמן דף טז) ומיכלל העם מהביא ובספ"ק דעירובין (דף פ: א) נפקא לן מקרא אחרינא דדרשינן אל יאל איש ממקומו אל יוצא ו) והתם
פירשתי' והיינו משום דמלאכה גרועה היא איטריך תרווייהו מד לעני ומד לעשיר ו) וכן בכל מולדות דאבות מלאכות לא חיישינן שיהא
במשכן אלא אבות בלבד ובמולדות דהולאה ר"ב צעי' שיהא במשכן דתגן בהזורק (דף טז) שמי וזוהרטרואו זו כנגד זו המושיט והזורק מוזו לזו
פטור היו שתיים דדיוטא אחת הזורק פטור והמושיט חייב שכן היתה עבודת לוי וזריש הזורק (ג"ו טס): נמי צעי' הזורק ד' אמות
ברה"ר מנגן ודחיק לאשכחניהו במשכן עד דמסיק כל ד"א ברה"ר הלכמא גמירי לה וכל אלו מולדה דהולאה ינעהו ולא אבות שאין אבות
אלא מ' חסר אחת וגבי הכנסה נמי אמרינן צפ' במה טומנין (לקמן מט): הם העלו קרשים מקרקע לעגלה אף אחס אל תכניסו מרה"ר
לרה"י א) וא"ת כיון דהכנסה היתה במשכן מה זריק מו לקמן בהזורק (דף טז) לפרושי דסבדא הוא מה לי אפוקי מה לי עיולי' דהזורק ד' אמות
ציה"ר משמע דאי הוה משכנת לה במשכן הוה ינאה ליה אע"ג דהתם ליכא סבדא צ' ו"ל דאיטריך סבדא להכנסה דעעה"ב דלא הוה במשכן דהם
העלו קרשים כו' היינו הכנסה דעני דמקמתמא בקרקע היו עומדים שהוא רה"ר ואם תאמר כיון דאיכא סבדא אמאי איטריך צבנה טומנין
למימר דהכנסה היתה במשכן ו"ל דתגא ליה אידי דעני למיתני הם הורידו קרשים מעגלה והתם אל תוציאו כו' אע"ג דהולאה נפקא לן מקרא
ציה"ר איטריך למיתני שהיתה במשכן משום דקמני צרישא בצרייתא אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן ואם לא היה מוציא
הולאה במשכן היינו מחייב בכל מלאכות הדומות למלאכה גרועה אע"פ שלא היה במשכן כמו בהולאה והא דאשמין קרא לשבת מלאכת
המשכן הוה דרשינן למילתא אחרימי: **שבעות שתיים שהן ארבע**. ברש"י שבעות (דף ג). מפרש שמים אוכל ולא אוכל דכתיב צדיהא
צקרא להרע או להטיב דהיינו להצא שהן ד' אכלתי ולא אכלתי דאית ביה פלוגתא דרבי ישמעאל לא מחיבי
כרבי ישמעאל ולא הוה זריק לאוקומי בתרי תנאי' משום דמתני' צפ"ג (דף טז) תגן צדיהא שהן ד' אכלתי ולא אכלתי' וא"ת אמאי לא
קמני שמים שהן שמונה [אוכל ולא אוכל] אכלתי ולא אכלתי אורוק ולא אורוק זרקתי ולא זרקתי ונראה דלכך פירש רש"י ברש"י שבעות
שאינו שונה אלא דבר וחילופו ור' יצחק מייך דלא נקט אלא אכלתי ולא אכלתי משום דפליג ר' ישמעאל והוה רבותא טפי אבל אורוק ולא
אורוק דמודה ר"י לא חש למיתני וא"ת וגבי שבת אמאי קמני שמים שהן ד' ותו לא ליתני נמי מושיט ומציע מרשות היחיד לרשות
היחיד דרך רה"ר דחייב כדאמר לקמן (דף טז) הורק מרשות היחיד לרשות הרבים ומרה"ר לרה"י ו"ל דלא קמני אלא הכנסה ו דדמיא
להולאה שהוא מרה"י לרה"ר לאפוקי מושיט ומציע שהוא מרה"י לרה"י וזריקת מה לא דמיא להולאה שזה בהולכה ציד הוה צריקה:

יציאות השבת. הולאות שמרשות לרשות האמורות לשבת ובגמ' א
מפרש דהכנסות נמי קא קרי יציאות הולאה ומוציא מרשות
לרשות: **שמים שהן ארבע בפנים**. לחותן העומדים בפנים שמים מן
התורה הולאה והכנסה דע"ב וצפ' הורק (לקמן טז): צרישה נפקא לן
מוילו משה ועבדיו קול בצמחה וגו' א) לא
תפיקו מרה"י לרה"ה להביא נדבה למחנה
לויה ויום השבת היה כדיליף התם ועל
שמים אלו חייב חטאת על שגגתו ועל
זדונו כרת ועל התראתו סקילה וכן
בכל מלאכת שבת: **שהן ארבע**.
מדבריהם הוסיפו שמים לאסור למחלה
ואם עשה פטור ולקמן מפרש להו ואולי:
ושמים שהן ד' בחוץ. שמים מן התורה
הולאה והכנסה דעני העומד בחוץ
ושמים מדבריהם כשהמלאכה נעשית
על ידי שנים זה עוקר וזה מינה למחלה
אסור ואם עשה פטור כדיליף בגמרא
(דף ג). שנים שעשאה פטורים: **פשט**
העני את ידו. ומפך בתוכה: **ונתן**
לתוך ידו וצמה צ"ב. דעבד ליה עקירה
צרה"ר והנחה צרה"י: או שנמל מסוכה
והולאה. הפך והניח צרה"ה דעבד ליה
עקירה [צרה"י] והנחה [צרה"ר]: **העני**
חייב. עשה מלאכה שלמה והרי שמים
מן התורה לעומד בחוץ: **ועל הצים**
פטור. פטור לגמרי ואפי' למחלה
מותר דהא לאו מידי עבד והכי מפרש
גמ' (דף ג). **פשט צעה"ב כו' צעה"ב**
חייב. והרי שמים מן התורה לעומד

בפנים: פשט העני את כו'. דעבד ליה עקירה ונטול צעה"ב מתוכה
והניח בפנים ועבד ליה צעל הבית הנחה: או שנתן לתוכה. דעבד
ליה צעל הבית עקירה והוציא העני והניח: **שנים פטורין**. שלא עשה
האחד מלאכה שלימה אבל אסורין לעשות כן למחלה שמה יצואו כל
אחד ואחד לעשות מלאכה שלימה בשבת הרי שמים מדבריהם אחת
לעני וחקין ואחת לבע"ב בפנים. וא"ת שנים הן לכל אחד ואחד עקירה
לעני עקירה ואחת הנחה לעני והנחה לבע"ה לקמן) פריך לה ומשני דלא
חביב אלא עקירות שהן תחלת המלאכה ואיכא למימר שמה יגמרתה:
גב' טגן הסם. במסכת שבעות: **שבעות שמים**. שבעות של ציטוי
להרע או להטיב שמים הן להתחייב עליהן קרבן עולה ויורד האמור
בפרשה (ויקרא ה) דנפקי מלהרע או להטיב דמשמע להצא אוכל ולא
אוכל: **שהן ארבע**. יש לך לרבות עוד שמים מרבינו הכבוד לכל אשר
יצטא האדם [שם] לרבות לשעבר אכלתי ולא אכל לא אכלתי ואכל:
ידעות

נראה לרבינו אלחנן מדקאמר בגמרא דיקא נמי דקמני יציאות וקמפרש
תימה לר"י אמאי זריק למתני תרמי דעני ודע"ב צ' וכן ברש"י שבעות דמפרש בגמרא (דף טז) שמים דעני ודע"ב
שמים מה לי עני מה לי עשיר ונראה לר"י דאיטריך לאשמעי' משום דהולאה מלאכה גרועה היא דמה לי מוציא מרה"י לרה"ר מה לי מוציא
מרה"י לרה"י ואלו הוה גמרינן הולאה דעני מצעה"ב ולא צעה"ב מעני ומדע"ב מדאיטריך תרי קראי בהולאה דנפקא לן ברש"י הורק
(לקמן דף טז) ומיכלל העם מהביא ובספ"ק דעירובין (דף פ: א) נפקא לן מקרא אחרינא דדרשינן אל יאל איש ממקומו אל יוצא ו) והתם
פירשתי' והיינו משום דמלאכה גרועה היא איטריך תרווייהו מד לעני ומד לעשיר ו) וכן בכל מולדות דאבות מלאכות לא חיישינן שיהא
במשכן אלא אבות בלבד ובמולדות דהולאה ר"ב צעי' שיהא במשכן דתגן בהזורק (דף טז) שמי וזוהרטרואו זו כנגד זו המושיט והזורק מוזו לזו
פטור היו שתיים דדיוטא אחת הזורק פטור והמושיט חייב שכן היתה עבודת לוי וזריש הזורק (ג"ו טס): נמי צעי' הזורק ד' אמות
ברה"ר מנגן ודחיק לאשכחניהו במשכן עד דמסיק כל ד"א ברה"ר הלכמא גמירי לה וכל אלו מולדה דהולאה ינעהו ולא אבות שאין אבות
אלא מ' חסר אחת וגבי הכנסה נמי אמרינן צפ' במה טומנין (לקמן מט): הם העלו קרשים מקרקע לעגלה אף אחס אל תכניסו מרה"ר
לרה"י א) וא"ת כיון דהכנסה היתה במשכן מה זריק מו לקמן בהזורק (דף טז) לפרושי דסבדא הוא מה לי אפוקי מה לי עיולי' דהזורק ד' אמות
ציה"ר משמע דאי הוה משכנת לה במשכן הוה ינאה ליה אע"ג דהתם ליכא סבדא צ' ו"ל דאיטריך סבדא להכנסה דעעה"ב דלא הוה במשכן דהם
העלו קרשים כו' היינו הכנסה דעני דמקמתמא בקרקע היו עומדים שהוא רה"ר ואם תאמר כיון דאיכא סבדא אמאי איטריך צבנה טומנין
למימר דהכנסה היתה במשכן ו"ל דתגא ליה אידי דעני למיתני הם הורידו קרשים מעגלה והתם אל תוציאו כו' אע"ג דהולאה נפקא לן מקרא
ציה"ר איטריך למיתני שהיתה במשכן משום דקמני צרישא בצרייתא אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן ואם לא היה מוציא
הולאה במשכן היינו מחייב בכל מלאכות הדומות למלאכה גרועה אע"פ שלא היה במשכן כמו בהולאה והא דאשמין קרא לשבת מלאכת
המשכן הוה דרשינן למילתא אחרימי: **שבעות שתיים שהן ארבע**. ברש"י שבעות (דף ג). מפרש שמים אוכל ולא אוכל דכתיב צדיהא
צקרא להרע או להטיב דהיינו להצא שהן ד' אכלתי ולא אכלתי דאית ביה פלוגתא דרבי ישמעאל לא מחיבי
כרבי ישמעאל ולא הוה זריק לאוקומי בתרי תנאי' משום דמתני' צפ"ג (דף טז) תגן צדיהא שהן ד' אכלתי ולא אכלתי' וא"ת אמאי לא
קמני שמים שהן שמונה [אוכל ולא אוכל] אכלתי ולא אכלתי אורוק ולא אורוק זרקתי ולא זרקתי ונראה דלכך פירש רש"י ברש"י שבעות
שאינו שונה אלא דבר וחילופו ור' יצחק מייך דלא נקט אלא אכלתי ולא אכלתי משום דפליג ר' ישמעאל והוה רבותא טפי אבל אורוק ולא
אורוק דמודה ר"י לא חש למיתני וא"ת וגבי שבת אמאי קמני שמים שהן ד' ותו לא ליתני נמי מושיט ומציע מרשות היחיד לרשות
היחיד דרך רה"ר דחייב כדאמר לקמן (דף טז) הורק מרשות היחיד לרשות הרבים ומרה"ר לרה"י ו"ל דלא קמני אלא הכנסה ו דדמיא
להולאה שהוא מרה"י לרה"ר לאפוקי מושיט ומציע שהוא מרה"י לרה"י וזריקת מה לא דמיא להולאה שזה בהולכה ציד הוה צריקה:

א) שבעות ה. ט
ב) שבעות ב. ד
ג) שבעות ט. ו
ד) שמים ט. ו
ה) שמים ט. ו
ו) שמים ט. ו
ז) שמים ט. ו
ח) שמים ט. ו
ט) שמים ט. ו
י) שמים ט. ו
יא) שמים ט. ו
יב) שמים ט. ו
יג) שמים ט. ו
יד) שמים ט. ו
יט) שמים ט. ו
כ) שמים ט. ו
כא) שמים ט. ו
כב) שמים ט. ו
כג) שמים ט. ו
כד) שמים ט. ו
כה) שמים ט. ו
כו) שמים ט. ו
כז) שמים ט. ו
כח) שמים ט. ו
כט) שמים ט. ו
ל) שמים ט. ו
לא) שמים ט. ו
לב) שמים ט. ו
לג) שמים ט. ו
לד) שמים ט. ו
לה) שמים ט. ו
לו) שמים ט. ו
לז) שמים ט. ו
לח) שמים ט. ו
לט) שמים ט. ו
לכ) שמים ט. ו
לכא) שמים ט. ו
לכב) שמים ט. ו
לכג) שמים ט. ו
לכד) שמים ט. ו
לכה) שמים ט. ו
לכו) שמים ט. ו
לק) שמים ט. ו
לקא) שמים ט. ו
לקב) שמים ט. ו
לקג) שמים ט. ו
לקד) שמים ט. ו
לקה) שמים ט. ו
לקו) שמים ט. ו
לקא) שמים ט. ו
לקב) שמים ט. ו
לקג) שמים ט. ו
לקד) שמים ט. ו
לקה) שמים ט. ו
לקו) שמים ט. ו

מוסף רש"י

שמים שהן ארבע בפנים.
שמים לחיוב הכנסה דעני
והכנסה דבעל הבית. ושמים
לפטור כשהו עוקר וזה מינה
דכתיב (ויקרא ד) בשעמה,
העשה את סלה (שבעות
ה). שבעות שמים.
בשבעות ציטוי שמים המכונן
ויקרא אלל קרבן עולה ויורד
קאמר שמים מתי בקרא,
דמיון להרע או להטיב,
ומפרש בשנה (אם כה),
אוכל להטיב, לא אוכל להרע,
שמעיה חל עצמו, והוא הדין
לכל דבר שהוא כן ולא להרע,
להרע או להטיב להרע,
משמע, וצפ"ג (טס) מרכה
מן התקלה אף דברים שאין
בהן הרעה או הטבה, ומיחו
שמים ניטו ותו לא, דבר
וחילופו (שם ב).

רבינו חננאל

יציאות השבת שתיים שהן
ארבע בפנים כו'. גמ' תגן
התם בתחילת שבעות,
שבעות שמים שהן ארבע,